

СОВЕТ ТЫВАНЫН КҮШ-АЖЫЛЧЫ БЫЖЫГ БАЗЫМНАРЫ

Тыва АССР-ниң улус ажил-агый планнарының 1970 чылда нүүселдезиниң дугайында

РЕСПУБЛИКАНЫН СТАТИСТИКА ЭРГЕЛЕЛИНИН ДЫННАДЫ

Тыва АССР-ниң ажилчы чоннары сески беш чылдың соода-үзүмдө СЭКП-иниң XXIV съездинде төлөпкү ужуражыры дөң чарышка киришпешпеш, улус ажил-агыйның бүтү адырларында, чонун материалдыг чаагай чоруун, культу-разы бейлеринде чаа-чаа чедирлериниң болгаш.

Беш чылда продукцияның кол-кол хевирлерин бүдүрерин алаан көвүдээниң 1970 чылдың түнөөлөрүн херечилеп турар. 1965 чыл-биле деңизерге хөмүр-лаш тыныкы 56 хуу, лаг-дуг-66, электр энергиясы — 64, чалаң сүт продукциясы 38, эът бүдүрерин 34 хуу көвүдээ.

У Л Е Т П У Р

Продукция сайгарарының болгаш кол-кол хевирлерин кылдырар бүдүрүш үндүрерин чыл планын республика ажыг күсүткен. Улетпур продукцияны бүдүреринин хем-чээл 1969 чылдың 9 хуу өскөн.

Олар чүдү, электроэнергетика, туудат материалдарының үлетпүрү ишканалар мурнап хөгжүүр темпалыг сайгарган.

Улетпүрүн кол-кол адырларының айым-биле продукция бүдүрерин өскөн:

Электрэнергетика	14 хуу
Олар чүдү үлетпүрү	15 —
Металл болбайыралары	12 —
Металл болбайыралары	8 —
Туудат материалдарының үлетпүрү	14 хуу
Чинг үлетпүрү	5 —
Ажыл-агый үлетпүрү	6 —

Эвелед чыгаргазының бүдүрүлгелери үлетпүр бүдүрүш-күниң хемчээли 1970 чылда оон мурундаазыдан 15 хуу, республика чыгаргазының — 6 хуу улгаттырган. Республика-ның адыр айым-биле эргелелдерин, министрстволарының продукция бүдүрерин минаар көвүдээ:

Туудат материалдары үлетпүрүн эргелеи	10 хуу
Амдырал хандырылга министрствозу	5 —
Коммунал ажил-агый министрствозу	8 —
Ажыл-агый үлетпүрүн, олар күдүлөр үлетпүрүн эргеле-дери продукция бүдүреринин хемчээли 1969 чылдың деңизинден күдүлүктөн.	

Сайгарган продукцияның хемчээлиниң чыл планы 106 хуу күсүткөнгөн. Оон мурундагы чылда 10 хуу улга-каны ол. Динде чыгаргазының бүдүрүлгелери чыл планын 140 хуу, республика чыгаргазының 104 хуу күсүткен.

Сайгарылга хемчээлиниң планын 51 бүдүрүлгө күсүткен болгаш ажыг күсүткен. Ол бүдүрүлгелерин пайдалан ажыг сайгарган продукцияны хемчээл 38 млн. рубль болган.

Кызылда үлетпүр бүдүрүлгелер комбинаты (УБК), Хову-Аксының хаб, Кызылдың пиво заводтары, республиканын херекчилерин алыштырып үлетпүр комбинаты, «Тыва сүт туудат», «Тыва көдөз туудат» трестер, «Тыва септелге туудат» трестин туудат кезектери болгаш конструкторлар завод, автосептелге заводу, Амдырал хандырылга министрствозу-нүн үш бүдүрүлгелер продукция сайгарарының чыл планын күсүткөн.

Тус-тус бүдүрүлгелерин сайгарылга планының хемчээ-ли күсүткөни мындагы:

	1970 чылда план	1970 чылда план
	күсүлдезиниң	күсүлдезиниң
хуу	хуу	хуу
Эвелед чыгаргазының үлетпүрү	110	114
Оон иштинде:		
«Тыва даг-дугу» комбинат	108	115
Кав-Хемин хөмүр-лаш разрез	124	110
Кызылда УБК	98	103
«Тыва даг-дугу туудат» эрге-зольдос УБК	122	126
Республика чыгаргазының үлетпүрү	104	109
Оон иштинде:		
Эът комбинаты	104	113
Сүт —	107	111
Ажыл-агый үлетпүрүн эргелеи	101	96
Кызылдың хаб заводу	104	101
Чалааналык —	104	98
Ав-Довурткык —	100,5	101
Хову-Аксының —	96	94
Пиво заводу	97	85
Хаб продуктлар эргелеи	118	91
Устү-Евсейин башкы заводу	101	13,5 катан
Респотребсоюзун үлетпүр комбинаты	98	108
Типография	100,5	89
Дарыялыга комбинаты	106	103
Алгы заводу	108	97
Туудат материалдарының үлет-пүрүн эргелеи	107	111
Кызылдың туудат заводу	107	115
Кызыл-Металл —	107	101
«Тыва сүт туудат» трестин СММ	84	132
«Тыва көдөз туудат» трест	99,7	102
Баш ажил-агый эргелеи	112	122
«Тыва септелге туудат» трестин туудат кезектерин болгаш конструкторлар заводу	97	113
Улут-Хемин иш үлетпүр ажил-агый	100,3	106
Автосептелге заводу	92	119
Республиканың «Сельхозтехника» каттымышыны	105	111
Амдырал хандырылга мини-стерствозу	108	120

Улетпур продукциязының кол-кол хевирлерин республи-кага бүдүрүп үндүргөни натурал көргүзгөргө мындагы:

	1970 чылда план	1970 чылда план
	күсүлдезиниң	күсүлдезиниң
хуу	хуу	хуу
Электрэнергия маш. көт-шак	166	106
Хөмүр-лаш (тыныкы)-мун тонна	516	126
Туудат туудат-мун. кезек	24,5	96
Туудат чүдүгү-мун тонна	1,2	60
Эт-пент-чүдүгү-мун. кезек	15,7	92
Лаг-дугу (тыныкы)-мун тонна	33,6	109
Мебель-мун рубль	844	102
Туудат мунун үндүрүлгө-мун кубометр	227	107
Дарыялыга материалдары—мун кубометр	106	103

Хөм идиң—мун эжеш	55	102	95
Идиң идиң—мун эжеш	65	100,3	104
Дарыялыга кылгылары—мун рубль	920	105	113
Бирги категорияның өкпе, баары-биле эът—тонна	8047	91	109
Колбаса кылгылары тонна	1092	99,3	110
Сарыгаз —	383	104	101
Чалаң сүт продуктулары—мун—тонна	12,2	101	108
Далган —	10,9	104	100,0
Хлеб болгаш хлеб-булка аймаа	15,6	104	99,2
Кондитер кылгылары—тонна	649	101	89
Дус (чөм) —	6601	100,0	116
Балык тулары —	120	50	3,2

1970 чылда оон мурундаагызындан дараазында продук-цияны хөйү бүдүркен:

Электрэнергияны —	34 млн. көт-шак
Хөмүр-лашты	66 мун тонна
Туудат туудат —	1,8 млн. кезек
Лаг-дугу (тыныкы) —	5596 тонна
Туудат мунун (үндүрүлгө) —	7,7 мун кубометр
Мебель —	133 мун рубль
Идиң идиң —	2 мун эжеш
Дарыялыга кылгылары —	104 мун рубль
Эът —	684 тонна
Колбаса аймаа —	103 —
Чалаң сүт продуктулары —	944 —
Электр энергиясы —	50 мун дил.
Чем дууун (тыныкы) —	883 тонна

Планын ажилының болгаш экономиканың илг берилки-нин чаа системасын баураа 41 бүдүрүлгө ачылган турар. Ол бүдүрүлгелер продукция сайгарарының чыл планын 106 хуу күсүткен, пайдалан ажыг 3 млн. ажыг рубльдин про-дукцияны сайгарган. 1969 чылда болаарга продукция бүдүреринин хемчээл 8 хуу өскөн. 1970 чылда күп-ажылдың бүдүрүлгөсүнүн планы 110 хуу четкен, оон мурундаагыдан 8 хуу бөдөн.

Республика нитизин-биле күп-ажылдың бүдүрүлгөсүнүн чыл планын 107 хуу күсүткен. 1969 чылдан өзүл — 3 хуу болган.

Бараанын продукцияның бот-үнесин чингедирин план күсүткөнгөн, ол талаан-биле 2 млн. ажыг рубльдин ажыг чыгарган.

Улус ажил-агыйга эртемиң болгаш техниканың чедирлеринин шингедиринин талаан-биле күрүне планын көргөн хөмчөлөр тургалдында күсүткөнгөн. Улус ажил-агыйга 600 хире чарыкчы савалды шингедирген, олар чылда 600 мун ажыг рубльдин хемчээлини баар. Чамык бүдүрүлгелер болгаш организациялар чаа техника-ны шингедиринин күрүне планын күсүткөн.

КӨДӨЗ АЖЫЛ-АГЫН

Баштайгы санааштынар-биле алырга, 1970 чылда көдөз ажил-агыйның нити продукцияны 77,8 миллион рубль бол-ган, 1965 чыл-биле деңизерге 13,5 миллион рубль өскөн ийикте, 21 хууа көвүдээ.

1970 чылда колхоздарының нити орулгазы 14,4 миллион рубль болган, 1969 чыл-биле деңизерге 4 хууа көвүдээ, кол-хозчуларын күп-ажылдың төлөвиринге 9,5 миллион рубльдин бөр деп тодараткан, ол болза 1969 чылдыңдан 13 хуу хөй болуп турар.

Көдөз ажил-агыйның кол-кол культуруларын бүдүрер ажил-агыйларын бүтү категорияларын мындагы болуп тур-гар:

	(мун центнер-биле)	1969 ч.	1970 ч.
Тараа культурулары	1981	2042	
Картофель	266	349	
Ногоалар	49	57	
Күкүрүзү шүтү	2887	2877	
Эртеми беш чылда нити чымыла: тараалар 37, ногоалар 11, картофель 39, күкүрүзү 3 хууа көвүдээ.			
1970 чылда гектар чөдөз тараанын дүжүдү 1965 чылда 5,7 центнер болган 1969 чылда 8,0 центнер турганынын ору-нуна 8,8 центнер болган. 1970 чылда гектар чөдөз тараанын дүжүдү 1965 чылда 69 центнер турганынын 81-центнер чөдөр өскөн, ол-ла дараалашка-биле ногоалар 67-ден 84, кү-күрүзү — 78-тен 100 центнер чөдөр өскөн. 1970 чылда респу-бликанын ажил-агыйларын күрүнеге 70,9 мун тонна тарааны саткан, оон иштинде 20,5 мун тонна тарааны пландан артык-ка бөдөлгө өрткөргөн-биле саткан. Күрүнеге тараа савалы-нын планын 118 хуу күсүткен. 1971 чылда чаагай дүжүтү алырга-биле республиканын ажил-агыйларын 74,5 мун гектар ангис чөдөр ачылган, колхоздарын болгаш совхоздарын шөдөрлөргө 101,3 мун тонна олектин өрткөргөн үндүргөн азы эртеми чылдаазындан 37 хуу хөй. Көдөз ажил-агый техника-зын септелгенин организациялар чорууду турар. 1971 чыл-дын январь 1-те чөдөр тракторлар септелгенин планын 10, авдызынанын — 16, трактор септелгенин — 22, чүк автомашиналарынын — 4 хууа ажыг күсүткен.			
Чакыч тарылганы чедиринин чөдөр-биле колхозтар болган совхозтар 47,2 мун тонна үренин фондусту уруп ал-ган. Амыга үдө үренин арылган болган ош ажалар шына-рынга чөдөр болбайыралар ачылган чорууду турар.			

Продуктулгуду маалым баш саны (январь 1-де мун баш-биле)

	1968 ч.	1970 ч.	1971 ч.	1971 чылда
			(баштайгы санааштынар-биле)	мурпук чылдарта
Ажыл-агыйларын бүтү категорияларын	165,0	188,3	189,0	114,5
Мыйыстыг бода мал	62,9	70,7	73,1	116,2
Оон иштинде савар ийек	29,3	19,9	26,1	89,1
Хаваналар	908,4	1052,8	1113,0	122,5
Хөй болгаш өшкү				
Колхозтар, совхозтар болгаш өске-даа				
Күрүне ажил-агыйлары	111,4	115,4	121,2	108,8
Оон иштинде савар ийек	35,0	36,6	39,3	112,3
Хаваналар	21,0	10,9	14,4	68,6
Хөй болгаш өшкү	823,9	934,5	1002,4	121,7
1971 чылдын январь 1-де турганы-биле алырга, маалым баш саны беш чыл дүжүдүлгө-даа, ол ишканалар мун мурун-дагы чылда-да өскөн.				
Ажыл-агыйларын бүтү-ле категорияларын мал ажилы-нын продуктуларын бүдүрерин мындагы болган:				
1965 ч. 1969 ч. 1970 ч.				
Коң деңизинг эът мун тонна-биле	15,7	20,5	20,5	
Сүт-мун тонна-биле	51,3	55,0	56,3	
Дук тонна биле	1710	2167	2203	
Чуурга миллион кезек	8,8	16,4	17,1	
1965 чыл-биле деңизерге 1970 чылда ажил-агыйларын бү-				

гү-ле категорияларын эът бүдүрүлгөсүн 31, сүтүтү 10, дү-жүтү 29 хууа болгаш чуургалар барык-ла ийи катан өскөн; 1969 чыл-биле деңизерге сүт болгаш дук бүдүрүлгөсүн 2 хууа болгаш чуургаларын 4 хууа өскөн.

Маалым продуктулгуду бөдөн. Чангыс ийектен савар алыр сүт ортума-биле 1567 кг болган азы 1969 чылдаазындан 115 кг хөй болган, чангыс хойдан кырып алыр дук 7 хууа көвүдээ.

Маалым чөм-биле хандырылганы мындагы болган:

	1969 ч.	1970 ч.
Чижегей алган бир баш мыйыстыг бода мал бөдүн чөм-пентер-биле	7,5	6,8
Савар бир ийекке савар—тонна-биле	4,6	4,9

Ажыл-агыйларын бүтү-ле категорияларын 1970 чылда кү-рүлгөсүн 26,2 мун тонна маалды болгаш сүтүтү, 22,3 мун тонна сүтүтү, 2702 тонна дүжүтү саткан. Мал ажилынын продуктула-рын белектеринин күрүне планын мындагы күсүткен: сүтүтү 117,2 хуу, эътти болгаш дүжүтү 100,1 хуу.

Республиканың колхоздарында болгаш совхоздарында ам 1969 чылда турган 5279 тракторга удур (15 эът күштүг кыл-дыг санаарга) (шылчиктен чыгарыш-биле) 5435 трактор бар бо-луп турар. 1969 чылда болбайыраткан 1140 мун гектарын орунуна олар-биле 1970 чылда 1262 мун гектарын ачылган кылган.

Көдөз ажил-агый бүдүрүлгөсүн механизаацияларын болгаш электрэнергияларын талаан-биле ажилдарын чыл планын ажыг күсүткен. Мыйыстыг бода мал болгаш хаваналар фарма-ларына сүт бөрүн механизаациялар талаан-биле ажилдарын 150 хуу күсүткен, мыйыстыг бода мал фермазына чөм ийек бөрүн механизаациялар — 200 хуу, ийектерин савары ме-ханизациялар — 160 хуу күсүткен.

КАПИТАЛ ТУДУГ

1970 чылда республиканың улус ажил-агыйн хөгжүд-еринге күрүнеин капитал салымшынырындан 55,9 млн. рубль көрдүнгөн турган.

Күрүне планында көрдүнгөн хөргөңилерин күсели-биле бүдүрүлгө болгаш бүдүрүлгө хамарышпаш 48,4 млн. рубль-дин кол фондустарын ачылгалды кырген. Ол болза оон мур-унда чылга деңизерге 60 хуу хөй болуп турар. Оон иштин-де бүдүрүлгө фондустарына 32,8 млн. рубль оонажыр ийик-ме, азы артык чылда тургалдындан 99,1 хуу хөй болуп ту-рар.

1970 чылда ачылгалды кырген бүдүрүлгө объектилер: «Тыва кобальт» комбинат, Кав-Хемин хөмүр-лаш разрез, Кызыл хоорайда атылган.

Колхозтар болгаш совхозтар 0,4 кв. күштүг 160 км, Кызыл-дын тоң алектотууду чери 10 кв күштүг 200 км хемчээлдег электр шүгүмүн ачылгалды кырген.

Күрүнеин капитал салымшынырынын күсели-биле көдөз ажил-агыйга (колхозтарын санаашка) туттуган болгаш ачылгалды кырген бүдүрүлгө объектилер: 500 баш мал кы-рер мал каваналар, 3600 хой кыргер нагаалар, 600 тонна но-гаа кылгылар черлер.

Күрүне планында көрдүнгөн хөргөңилерин күсели-биле ачылгалды кырген капитал салымшынырынын хемчээли 1970 чылда 52 млн. рубль болган ийикте, азы артык чылда турган деңизинде 9 хуу өздүлдег болган. 38,7 млн. рубль-дин туудат-монтаж ажилдарын кылдырган. Эртеми чылдан өзүлде — 9 хуу.

Бүдүрүлгө хамарыш объектилер талаан-биле капитал салымшынынын хемчээли 1969 чылда тургалдындан 10 хуу өздүлдег болган, оон иштинде туудат-монтаж ажилдары — 12 хуу.

Көдөз ажилдарын чыл планын республика нитизин-биле 96 хуу күсүткен азы 46,6 млн. рубльдин туудат-монтаж ажилдарын кылдырган. Оон иштинде — «Тыва туудат» трест 13 млн. (80 хуу), «Тыва көдөз туудат» трест — 11 млн. рубль (100 хуу), «Тыва сүт туудат» трест — 3,5 млн. рубль (88 хуу), «Тыва септелге туудат» трест — 4,7 млн. рубль (101 хуу).

1969 чыл-биле деңизерге, көдөз ажилдарын хемчээли республикага нитизин-биле 21 хуу, оон иштинде «Тыва ту-дуг» тресте 2 хуу, «Тыва көдөз туудат» тресте 21, «Тыва сүт туудат» — 43, «Тыва септелге туудат» — 4 хуу өскөн.

Туудат-монтаж ажилдарын бот-үнесин чингедирин план күсүткөнгөн, бот-үнесин барык 200 мун рубльге аартатканын саналга бадтыган.

Көдөз ажил-агыйга кырген ажилдарын бүдүрүлгөсүн 1969 чылдыңдан 4 хуу бөдөн.

ТРАНСПОРТ БОЛГАШ ХАРЫЛЗАА

Нити ачылгалды транспорт чүк саварылазынын чыл планын 100,3 хуу, чүк сөвүлгөсүн 102 хуу күсүткен. Оон мурундагы чыл-биле деңизерге чүк саварылазы 4 хуу көвүдээ болган оон 9 хуу чүкүтү пөмей сөвүлгөсүн. 1970 чылда пассажирлер чедиринин планы 109 хуу күсүткөн-гө, а пассажир-пассажирин 106 хуу болган. Ол дээр 1969 чылдыңдан 9 хуу хөй болган ол.

Агар транспорту-биле пассажирлер чедирлери чыл чүк сөвүлгөсүнүн чыл планы 103 хуу күсүткөн. Ол улус мурундаазындан 20 мун кижини хөй сөвүлгөсүн. 1969 чылдыңдан чүк сөвүлгөсүн хемчээли 15 хуу ул-гаткан.

Тариф баураа орунда алырнын чыл планын харылаа эргелеи 105 хуу, азы мурундаазындан 27 хуу хөйү ал-ган. Харылаа продукцияны белектеринин чыл планы 108 хуу, азы нити хемчээли 1969 чылдан 20 хуу ажыг күсүт-кен. Телефон харылаазынын хоорайларга болгаш көдөз че-рлерге савар көвүлгөсүнүн база радио точкаларын көвүд-диринин планын ажыг күсүткөнгөн.

ЧОННУН МАТЕРИАЛДЫГ БОЛГАШ КУЛЬТУРЛУГ ЧААГАЙ ЧОРУУНУН БЕДЭНИ

Республиканың улус ажил-агыйында ажилчыларын бол-гаш албан-ахчыларын саны эртеми чылга деңизерге чыл-да ортума-биле 2 хуу, ажил төлөвиринин фондусту — 4 хуу өскөн.

Ажылчыларын болгаш албан-ахчыларын ажил төлө-ври 1969 чылда деңизерге айда ортума-биле 2 хуу өскөн.

1970 чылда ажилчы чонун ажалга кассаларына шыга-жыры дыка өскөн. 1971 чылдан январь 1-де акша шыга-жыкчыларын саны 49,4 мун кижини, шыгажыкчыларын түңү 20 миллион рубль турган.

Эртеми чылдан дүжүдүлгө акша шыгажыкчыларын саны 5,2 мун кижини, а шыгажыкчыларын түңү 74 мил-лион рубль өскөн.

Нитизин чөмөңилегенин кады алырга, күрүне болгаш кооператив саварын үрүмкент саар бараан саварылазы 1970 чылда 139,2 миллион рубль четкен болгаш эртеми чыл-да деңизерге, 13,8 миллион рубльге, азы 11 хуу өскөн.

Республиканың саварлар турар кол организацияларын талаан-биле 1970 чылда үрүмкент саар бараан саварылазы-нын планын күсүлгөсүн мындагы азылган болган:

	Херек кырында	палга удур
Республика нитизин-биле	139,2	103

оон иштинде:		
Респотребсоюз	71,8	108
Савар министрствозу	55,0	108
«Тыва даг-дугу» ажилчы		
хандырылга килдизи	8,8	108
Амтега эргелеи	0,9	107
Союзпечать	0,8	99,6

Үрүмкент саар бараан саварылазынын

